

Landskap: Småland Upptecknat av: Olle Levander
Härad: Östbo Adress: Trädgårdsgatan 2, Huskvarna
Socken: Rydaholm Berättat av Anders Gustaf Ring
Uppteckningsår: Född år 1845 i Lökaryd Rydaholm

Uppteckningen rör

R E G I S T E R.

Register	1
Troll kasta sten mot Rydaholms kyrktorn.....	2
Tomten drar till huset.....	3
Skinn Skärpen, gengångare.....	4-5
Spökeri och dödsvarsel	6-7
Soldaten och trollkärningen	8-9
Sed vid dödsfall.....	10-11
Stämman möte med en död.....	11
De dödas julotta	12
Vårfrudagssed	13

Det va troll, som bodde i Kålvarpa hage, men så ble de störda av kyrkklockorna i Rydaholm, å då tog de ä släppte en av klockorna i sjön Mohöjen (Mohögen), å där kan man se den än i dag, när det är klart. Sen flytta de till Gällaryd. De tog en sten vid Hylleberg å skulle kasta mot kyrktornet, men den blev liggande ett stycke ifrån kyrkan, å där ligger den än.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

A.d.

2840

Troll kasta
sten mot kyr-
ka.

Rydalsholms sv. Sm.

- 3 -

Jag minns i min barndom hörde vi tomten många gånger. Han var ute å trask å mol på hemkvärn. "Ah, dä ä bara tomten," brukade mor säja, när vi hörde hur det fnaskade å drog på logen. Det va två böner, å den ene hann allri löckta å tröska, men den andre tröt det för fort. Det var tomten, som drog te den förste. En gång skulle han gå ut å vakta å försöka få syn på tomten. Rätt som det var kom han å drog fem ax efter sej. "Åh, inte behöver du stönja för så lite," gycklade bonnen med honom. "Dä är inte lite! Jag har fem travar på ryggen," sa tomten. Å så ble han arg å drog ifrå en i stället, så han fick inte så mycket.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2840

Tomten drar
till huset.

110
2846

Min farfar berättade om en, som hette Skinn Skärpen. Han hade inte ro i graven utan satt dag å natt i vapenhuset till Rydaholms kyrka. Han var som ett benrangel och därav hade han fått sitt namn. En gång var det några skräddare i Klockaregården, å de sa till pigan, att om hon gick å hämtade Skinn Skärpen, skulle hon få en ny klänning. Hon gjorde, som de hade bett henne och satte honom mitt på bordet. Då skrädarna i alla fall inte ville ge na klänningen, nickade bara Skinn Skärpen åt dem, som om han velat säga: Var så go'a å håll, va' I har lovat. Då sa de: "Ja, ja, du ska få din klänning, bara du bär bort honom igen." Men när pigan kom tillbaka till vapenhuset, ville han inte släppa henne. Hon blev rakt

Skinn Skärpen
gengångare.

lite förbluffad, men då sa han: "Gå till den å den graven, så får du se en hand sticka upp ur mullen. Tag då min hand å lägg i hans, för där ligger en, som jag gjorde orätt mot, när jag levde." Pigan gjorde så och då släppte han henne och försvann och sen dess har man aldrig sett te honom.

- 6 -
ACC. NR. 2840

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Bernta Maja-Lisa skulle gå te kyrkan efter vin åt prästen, å Levanders drängar på Kyrkeryd skulle följa med henne. Hon gick också ner i källaren å hämtade vin, men när de skulle gå, fick de höra ett läte ur kyrkan. Då blev drängarna rädda å sprang sin väg.

En julakväll skulle hon gå te kyrkan å städa å då va Bernt med henne. När hon var under läktaren, var det som om en vit varelse kommit från läktaren och flygit ner på gången strax bredvid henne. "Uj, va' va de'?" frågade Bernt. "Tyst bara", sa Maja-Lisa. Men Bernt va så rädd, att han höll på å skita i byxerna. När han senare på kvällen kom upp till

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

B. b

Spökeri.

Dödsvarsel.

dr Bexell, undrade han, va' de' va me' Bernte. Bernte tordes inte säga något den kvällen. "Ja, nock har Bernte sett något" sa doktorn. Dagen därpå sa Bernte till prostén;"Jo, jag såg en varelse, som kom å flög ner från läktaren å slog ner på gången!" - "Ja, då ska jag säga, att det kommer att hända något under året," sa prostén."Någon av kyrkans tjänare kommer att dö." Så skedde också, å de' va gamle organisten, som dog .

2840

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Dä va en soldat här nerifrån Rydaholm, som va oppe i Norland. Så va dä en käring där, som sa te'en: "Vill du, så ska du få komma hem i kväll." - "Jo dä va en sak dä," sa soldaten, "men dä är väl inte möjligt?" - "Jo-ho." sa käringen, "men du ska göra mej en betjäning." - "Ä va skulle dä va?" - "Jo, du ska lägga den här lilla guldkedjan omkring Rydaholms körketorn." - "Ja, dä kan jag väl göra," sa soldaten, "å sen ga käringen honom en kast, som han reste på. "Du få gå te ditt hem," sa hon, "för din gumma håller på å gifta om sej, men du får inte säj nåt. Å du ska se te dina kreatur." -

När han kom hem hade hans käring mycke riktigt en främmande kär hos se. På golvet stod ett par skor, som hon

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

C:a / D:d

Soldaten och
trollkärigen

2840

skulle ha te bruaskor, å en uttå dom tog han mä se, Sen va han i lagårn å trevade på kreaturen, å då märkte han, att en å korna hade en för liten klave. Men sen ville han pröva, vad guldkedjan hade för verkan innan han la 'na om tornet, å därför la han henne om en stor ek, som stod ett stycke från körkan, Som han fått ihop länka, flög eken i luften mä rot å allt å försvann, men där ho stått ble dä ett stort hål, å dä kan en se än idag. När han sen kom te baka te Norland, ville käringen veta, varför han inte gjort som hon sagt. "Nej, kedjan va för liten," sa han, "hon räckte inte om." - "Hon hade gett mä sej å töjt på sej, om du bara försökt," sa käringen. Sen skrev han hem te sin hustru: "Söker du efter din sko, får du gå hit efter 'en. Å så ska du se efter korna bättre. Ena kon har en alldeles för liten klave." När käringan fick veta, att han levde, ble dä inge å mä henna gifte.

Jag hörde talas om, att om det var nå'n
som hade ont ve te dö, skulle man gå utanför å ropa hans namn.
Om det då svarade "ja", dog han snart, men svarade det "nej"
fick han leva.

J. g.

2840

Sed vid döds-
fall.

F. 19
2840

Det var två goda vänner här i Rydaholm, den ene bodde i Stallagårn å den andre i Nerleds norregård, å de kom överens om, att den som först dog, skulle ge sej tillkänna för den andre. Så blev en av dem sjuk, å på dödsbädden bad hans vän: "Låt mig få veta, om du kommit lyckligt hän." Å så kom de överens att mötas julakvällen vid Nerleds menträ. Men den andre glömde av det å la sej å somnade. Då fick han höra sitt namn ropas. "Ja, jag kommer," svarade han å rusade i väg. När han kom ner till menträdät, fick han se en varelse. "Är det du? Var är du?" frågade han. Då fick han höra en röst som sa: "Halleluja, halleluja, halleluja!" Något annat svar fick han inte, men han förstod ju i alla fall, var hans vän var.

Stämna möte.
med en död.

Ma

2840

De dödas julotta.

Jag har hört talas om, att de döde skulle ha sin julotta på julnatten, då ingen människa ärr rörelse, å det ska va i varje kyrka. En gång var det en karl, som kom för tidigt till kyrkan, men då den var full med folk, gick han in. Men han kände inte igen någon, å fram mot den tiden, då den riktiga ottan skulle hållas, blev kyrkan tom och han satt där ensam.

De dödas jul-
otta.

M. b.

2840

Vårfrudagsafton skulle en gå å lägga sej
i solakvällen, för att bli färdig i tid under året. Farmor bru-
kade säga: "Gå å lägg dej, pojke, annars kommer tranan å smutsar
i sängen!"

Vårfrudags-
sed.